ହିତରତ୍ନାବଳି ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରହରାଜ କବିଙ୍କ କୃତ ।

ଓ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କ

ଦ୍ୱାରା

ଦ୍ୱିତୀୟବାର ପ୍ରକାଶିତ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ।

ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ଯନ୍ତ୍ରାଳୟରେ

ବନାୟକ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ।

ପ. ରଳାଖିମୁଣ୍ଡି ।

୧୯୩୨

ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇଅଣା ।

ଶ୍ରୀ

ହିତରତ୍ନାବଳି

ରାଗ ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ ।

ଜୟ ଜୟ ଦୀନ ପତିତ-ରଞ୍ଜନ ବୃଷଭାନୁ-ସୁତା-ପତି ।
କରୁଣାସାଗର ନିରନ୍ତରେ ମୋର ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ରହୁ ମତି ।୧।
ଜୟ ବିଘ୍ନରାଜ ଗୌରୀଜା ତନୁଜ ବିଘ୍ନ-ଅହି ଖଗେଶ ।
ସୁରାସୁରନରବନ୍ଦ୍ୟ ଲମ୍ବୋଦର ମୋ ସକଳ ବିଘ୍ନ ନାଶ ।୨।
ଅଜ୍ଞାନ ତିମିର ନିକର ହରଣ ହିତରତ୍ନାବଳି ଏହି ।
ପ୍ରକାଶକରୁଅଛି ଜନେ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।୩।
ସାଧୁ ଖଳ ବୋଲି ଚିହ୍ନିବାକୁ ଚିହ୍ନ କହୁ ନାହିଁ ତାକଠାରେ ।
ପର ଗୁଣରେ ସେ ସରସ ବିରସ ଚିହ୍ନାଯାଏ ସ୍ୱରୂପରେ ।୪।
ଗୁରୁରେ ଭକତ କୃଷ୍ଣପାଦେ ମତି ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତି ଯାର ।
ସେ ନର ଉତ୍ତମ ଧନର ଜନମ ଜନନୀ କୁକ୍ଷିକୁ ସାର ।୫।
ଯେ ହିତବଚନ ନ ଶୁଣଇଁ ଯେବେ ବଧିର ସେ କର୍ଣ୍ଣ ବହି ।
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଧର୍ମ କରେ ଯେ ଅଧର୍ମ ଚକ୍ଷୁଥାଇ ଅନ୍ଧ ସେହି ।୬।
ଶରୀର ଗୁଣର କହୁତ ଅନ୍ତର କହୁଅଛୁ ଜନେ ଶୁଣ ।
ଯେଣୁ କ୍ଷଣକେ ନାଶ ହୋଇ ଶରୀର ଯୁଗେ ଥାଇ ଗୁଣ ।୭।

କରଇ ଯେ ଯାହା ଲଭନ୍ତି ତାହା ଆନ କିଛି ନୋହେ ତର ।
ଏମନ୍ତ ବିବେକ କରେ ଯେଉଁଲୋକ ଜାଣ ସେ ମନୁଷ୍ୟରେ ସାର ।୮।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦୂର ସ୍ୱକର୍ମରୁ ହୋଇ କେ କାହାକୁ ଦେଇ କ୍ଷେମ ।
ଏହା ନ ବିଚାରି ଅଜ୍ଞମାନେ ଧରି ପଡ଼ୁଥାଇ ମତିଭ୍ରମ ।୯।
ମନେ ଯା ନଥାଇ ଘଟଇ ସେ ଅର୍ଥ ଭାଗ୍ୟାଭାଗ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ।
ସୁଗ୍ରୀବ-ବିଭୀଷଣ ବସୁଦେବ-ବନ୍ଦି ଦେଖ ଏ ଦୁହିଁ କଥାକୁ ।୧୦।
ଅଜର ଅମର ହେବ ବୋଲି ଜନେ ଧନ ଗୁଣ ସମ୍ପାଦିବ ।
କ୍ଷଣକେ ଜୀବ ଏ ଯିବ ଭାବି ନିତ ଯୋଗ ଧର୍ମ କରୁଥିବ ।୧୧।
ବିନୟ ଅଳ୍ପରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଉପକାରେ ଭଲ ହୋଏ ପ୍ରଶଂସିତ ।
କୃପଣ କୁଟିଳ ଯେ କ୍ରୋଧଶୀଳ ଜାଣ ସେ ଲୋକ ନିନ୍ଦିତ ।୧୨।
ଉତ୍ତମ ଜନର ଏ ଛଅ ଲକ୍ଷଣ ହେଉଥିବ ଜନେ କହ ।
ବଳପ୍ରକରଣ ଦାନ ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥର ଦୟାରେ ମତ ।୧୩।
ମୂର୍ଖର ଏପଞ୍ଚ ଲକ୍ଷଣ ସୁଜନେ ଗର୍ବୀ ନିନ୍ଦୁକ ମୁଖର ।
ବୁଝାଇଲେ କେବେ ନବୁଝେ ଉଚିତ ବାଦେ ନିତ ମନ ତାର ।୧୪।
ଯାହା ଯେତ ତାକୁ ଶୋଭା ଜାଣିଥିବ ଅନ୍ୟର ଶୋଭା ନଦିଶେ ।
ଅସତୀ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପଡ଼ିଲେ ଅସତୀ ସତୀ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ହସେ ।୧୫।
ପଣ୍ଡିତ କହିଲେ ବୁଝଇ ମୂର୍ଖକୁ ବୁଝାଇଲେ ନ ବୁଝଇ ।
ଅଳପ ଜାଣିମା ବଡ ଗୁମାନରେ ବ୍ରହ୍ମା ନପାରେ ବୁଝାଇ ।୧୬।
ସ୍ୱଭାବ ଯାହାର ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ନଛାଡେ ଗଲେହେଁ ପ୍ରାଣ ।
କାଟ ବାଟ ଯେତେ ଚନ୍ଦନ ରସୁଣ ଛାଡନ୍ତି କି ନିଜ ଗୁଣ ।୧୭।
ଦୁର୍ଜନ ଗୁଣି ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗହେଲେ କଦାପି ସୁଜନ ନୋହେ ।
ଯେହ୍ନେ ଶତବାର ଧୋଇଲେ ଅଙ୍ଗାର କ୍ଷୀରେହେଁ ଶୁଭ୍ରତା ବହେ ।୧୮।

ଯୋଜନ ଗୁଣ ସ୍ଥଳେ ଖଳ ସଙ୍ଗ ହେଲେ ଜାତ ହୋଅନ୍ତି ନିର୍ଗୁଣ ।
ଗୁଡ଼ ଟି ମଧୁର ହେଉ କୋଟଲାର ସଂଯୋଗେ ସେନେଇ ପ୍ରାଣ ।୯
ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ରକ୍ଷଣ ଉପକାରେ ଜାଣ ଥୁଆ ହାନ ଅପଯଶ ।
ଏକଥା ପକ୍ଷରେ ହଂସ କାକଠାରେ ରଖିଲେ ହୋଇନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ ।୧୦।
ଗୁଣିଜନ ଶ୍ରମ ଗୁଣୀହୀନା ଜାଣେ ଅନଙ୍କୁ ସେହି ଗୋଚର ।
ପଥିକ ବିନା କି ପଥ ଶ୍ରମ ଜାଣେ କହିବା ଜନ ବର୍ଗର ।୧୧।
ରସିକ ବିନା ରସଗୁଣ ସେନେଇ ମୂର୍ଖ ତା କାହୁଁ ଜାଣିବ ।
ମଧୁପ ବିନା କି ଜାଣେ ଅନ ପକ୍ଷୀ ହେଉ ମକରନ୍ଦ ଭାବ ।୧୨।
ନିର୍ଗୁଣ ଜନ୍ତୁର ଅଗ୍ରେ ଗୁଣକୁ ପ୍ରକାଶିଲେ ବୃଥା ହେବ ।
ବଧିର ଜନକୁ ବୀଣା ଶୁଣାଇଲେ ଫଳ କିବା ହୋଇବ ।୧୩।
ମନ ନପାଇଲେ ଯେତେ ଗୁଣଥିଲେ ତହୁଁ ନୋହେ ପ୍ରୀତିଜାତ ।
ଦେଖ ମନୋହର ସୁଧାକର କର ଲାଗିଲେ ପଦ୍ମ ମୁଦିତ ।୧୪।
ଗୁଣିଗୁଣ ଶୁଣି ଖଳ ତା ନସେନ ଛିଦ୍ରକୁ ଯେ ଚାହିଁଥାଇ ।
ପଢ଼ା ଶୁକ ଗିର ଶୁଣିଲେ ମାର୍ଜାର ଯେସନେ ଝାମ୍ପି ରହଇ ।୧୫
ପରଦେଶ ଗୁଣିଠାରେ ଯେ ଆଦର ନୋହେ ସ୍ୱଦେଶ ଗୁଣିରେ ।
ସ୍ୱ ନାରୀ ସୁନ୍ଦରୀ ହେଉ ପରନାରୀ ପ୍ରଶଂସା କରେ ଲୋକରେ ।୧୬।
ଠେକା ଠେକ ଗିର ହେଲେହେଁ ଅସାର ଶୁଣି ସରଧା ସବୁଇ ।
ଯେ ବସ୍ତୁ ହୁଡ କହଇ ଉତ୍ତର ସେ ଅଟେ ଜନବଇର ।୧୭।
ସୁଜନ ଭାବକୁ ଶୁଣି ଖଳଜନେ ହାସ୍ୟଦଅନ୍ତି ଉଡାଇ ।
ଉଲଗ୍ନଦେଶରେ ଦୋଲଇ ଯେସନେ ବସନ ପିନ୍ଧାଲୁ ବାଇ ।୧୮।
କୁ-ଗ୍ରାମ ବସତି କୁ-ନାରୀ ପୀରତି କୁ-ଜନରେ ପରିହାସ ।
କୁ-ପ୍ରଭୁ ଅଣତ୍ର ଏ ସବୁଠାରେ ନାହୁଁ କେବେହିଁ ମହତପଣ ।୧୯।

ଦୁଷ୍ଟ ସାଧୁଭାବ କଲେହେଁ କଦାପି ବିଶ୍ୱାସ ତାକୁ ନଯିବ ।
ପୂର୍ବେ ଗୁଳଶୀବନ-ବୃଦ୍ଧ-ବ୍ୟାଘ୍ରର ସାଧୁତା ପଢନ୍ତି ସର୍ବ ।୩୦।
ଗୁରୁ ପ୍ରଣତରେ କ୍ରୋଧୀଯେ ସ୍ତୁତିରେ ପ୍ରଭୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ଲୋଭୀ ଧନେ ।
ନାରୀଯେ ସ୍ନେହରେ ମୂର୍ଖଯେ ଛଳରେ ଜ୍ଞାନୀ ଜ୍ଞାନେ ବଶଜନେ ।୩୧।
ସ୍ୱଭାବ ଯାହାର ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ସେଭବେ ସେ ବଶହୋଏ ।
ହେଲେ ତାହା ଭିନ୍ନ ପାଏଟି-ଦମନ ଯେପ୍ରେ ଲୁହା ସଙ୍ଗପାଏ ।୩୨।
ନଥିବ ଯା ବୁଦ୍ଧି ଶିଖାଇଲେ ବୁଦ୍ଧି ତହିଁରେ କି ହେବ ପୁଣ ।
ନପୁଂସକ ନର ସୁବେଶଯୁବତୀ ଦେଖି କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ।୩୩।
ହିତ ବା ଅହିତ ନକହିବ କେବେ କହୁଲେ କହ ସମରେ ।
ଏକ କହୁଥିଲେ ଅନ କଣ୍ଠ ହେଲେ ହସି କନ୍ଦନ୍ତି ନରେ ।୩୪।
ଛାଡ ଅନୁକୂଳେ ଜୀତନ୍ତି ଜନର ଅଧିକ ନୋହେନ୍ତି ଜାଣ ।
ଯେପରେ ଯତ୍ନକରି ଖେଳାଇଲେ ଧଣ୍ଡା ଖେଳଇକ ଟେକି ଫେଣ ।୩୫।
ସାରକି ଅସାର ବୁଝିଲ ବସ୍ତୁର ଯହିଁ ଯାର ବଳେ ମତ ।
ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଥାଉ ଦେଖ ହର ଧତୁରାପୁଷ୍ପ ଧରେ ନତ ।୩୬।
ଯେ ଯେପରି କହନ୍ତି ସେ ତେପରି କୁହନ୍ତି ହେତୁ ଥିବ ବଷପୁରେ ।
ଯେ ବଚ୍ଛେ ପୁରାଣ ତାହା ଆଚରଣ ଥାଏକି ସେହି ପ୍ରକାରେ ।୩୭।
ପିତଳକୁ ଶାଣି ଥିଲେ ତା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେମ ଭାବକି ସେ ବହେ ।
ଯେପରି ଅନୁପମ ହେବରେ ଇସ କମ ରୂପାରମ୍ଭ ତ ନୋହେ ।୩୮।
ଅନେ କହେ ହସି ହୋଇଣ ବଣ୍ୟାସୀ ଦନ୍ତେ ଭକ୍ଷଥାଇ ଅନ ।
ତେମନ୍ତ ଲୋକକୁ ପାଖ ନକରିବ ଥିଲେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରୟୋଜନ ।୩୯।
ଭଲ ଥିଲେ ସବୁ ଭଲ ହୋଏ ଜାତ ମନ୍ଦ ଥିଲେ ମନ୍ଦ ଜାତ ।
ପୂର୍ବେ ହୈତ ଦ୍ୱିଜ-ନାପିତ-ପ୍ରସଙ୍ଗେ ଉଜାଡି ହେଲା ନାପିତ ।୪୦।

କୁସୁମ କାବଣ୍ଡା ମାଳା କାର ଯେବେ ଛେଳଯେନ ଯୋଡ଼ିଲାଣି ।
ସେହୁ ଦକୁ ତାର ଫଳ ବାଡେ ଥିବା ସରଧା ଲୁ'ା ଗଲାଣି ।୪୧।
ମନେ ଯା ପାଥିବ ଗୁପତ କରବ କହିବ ନାହିଁ ଯନରେ ।
ବୃଷସ୍ ପଚନ ଫଳ ସ୍ତ୍ରିବଳଣ ଫଳାଇଦେବ ଫଳରେ ।୪୨।
ବଳଗଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ଲଗି ପ୍ରତ କରୁଥିବ ।
ଛାତକା ମାତ୍ରେକ ନାତ ସୁବଲ୍ଦ୍ୟ ରୋଗିକ ଛଡଲ୍ ଲ୍ଭବ ।୪୩।
ପର କରେ ଯେବେ ଧନ ଶସ୍ତ୍ର ରହେ ବିଦ୍ୟା ଯେବେ ପୁସ୍ତକରେ ।
ପର ଶିକ୍ଷା ବୁଝେ ଏ ସ୍ପ କୁହନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ସମୟରେ ।୪୪।
କେତେବେଳେ କସ ହେଉଥାଇ ଜାଣ ଅଜଣାତ କାର୍ଯ୍ୟଗତ ।
ବଇଦ୍ୟ ଔଷଧ ସଂପାଦନା ପର ରଖିଥିବ ସବୁ ପ୍ରତ ।୪୫।
ବହୁତ ଜନର ବସ୍ତ୍ରରେ ଯେସନ ମୃଷାଙ୍କୁ ନୁହେଁଟି ଧର ।
ହେଉଥିବ ଜନେ ଅନେକ କଥାମାନେ ହୁଅନ୍ତି ସେହୁପର ।୪୬।
ଭୋଜନ ଶୟନ ରଣ ଧର୍ମ ସ୍ପର ଅତର କର ଅତର ।
ଅଉ ଅନ ଯେତେ ବିଷୟ ମାନନ୍ତି ଥିଯ୍କରଣ ବସ୍ତର ।୪୭।
ସାମ ଦାନ ଭେଦ ଏତନ ଉପାୟେ କାର୍ଯ୍ୟ ନହୋସାଧି ଥିବ ।
ଏଥି ଫଳେ ବଳ ଦଣ୍ଡକୁ ବସ୍ପର ସତ୍ୱର କର ବହିବ ।୪୮।
ତେଜକୁ ଶୀତଳ ଶୀତଳକୁ ତେଜ ସମରେ କହିବ ସମ ।
ରୋଗ ଉପଚର ପର କାର୍ଯ୍ୟଗତ ଫିଟିଲେ ହୋଏ ବିଷମ ।୪୯।
ଫଳ ଅପିକ୍ଷ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶରେ ହାନ ହୋଏ ଅପଣାର ।
ପଢ଼େନ୍ତି ବଂଶେଧ ପ୍ରକାଶୁ କର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାବନ ନେସ ବକର ।୫୦।
ଅଯଥା କଲ ଆରମ୍ଭରେ ସୁଜନେ ଧନ ହାନ ଅପଯଶ ।
ଶରୀର ନଷ୍ଟହୁଁ ଧର୍ମକଲେ ଯେହେତୁ ବିଳକ୍ଷସ୍ ପ୍ରାଣକ୍ଲେଶ ।୫୧।

ଯେଉଁ ଜନଙ୍କୁ ଯେ ଶୋଭା ତାହା ଯେବେ ଲୋଭୀ ପର ଆଚରିବ ।
ଭେକ ରବ କାଲେ ପିକ ରବ କାକ ଭବ ଶୁଣିଲେ ନିନ୍ଦେହେବ ।୧୨।
କାର୍ଯ୍ୟ ନାଶ..ଯାଏ ଲୋକର ଅଦକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଜନେ ଜାଣ ।
ରୋଗ ନାଶଯାଏ ବଇଦ୍ୟ ଯେସନ ହୋଇଥାଇ ନାରାୟଣ ।୧୩।
ଯେତେ ଇଚ୍ଛାଥିଲେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଲଭିଲେ ଅଳ୍ପର କୁହ ତହିଁରେ ।
କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ଯେଜନ ପାଇଲେ ଭୋଜନ ଭୁଞ୍ଜଇ ଦୂଇକରେ ।୧୪।
ଅଶଦ୍ଧ ନବୁଝି କପଟରେ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧରେ ପ୍ରବେଶ ହୁଏ ।
ଗମ୍ଭୀର ନବୁଝି ସେ ବଡ଼ୀ ନଦୀରେ ପାତହେବା ଦୁଃଖ ପାଏ ।୧୫।
କାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥୀଜନ ନିକଟରେ ଯେବେ କାର୍ଯ୍ୟ ଗତ ଲଭିବାକୁ ।
କାମ ହେଲେ ମିତ ବାନରେନ୍ତି କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ଲଷ୍ଟ ବାସକୁ ।୧୬।
ଅବବେକ ପ୍ରଭୁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଜାଣ ବୃଦ୍ଧାବେଶ୍ୟା ପ୍ରୀତପ୍ରାଏ ।
ଧନ ମୂର୍ଖ ଯଣ ଦାନ ପ୍ରାଣକ୍ଷେଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ଶ୍ରମ ନାଶ ହୋଏ ।୧୭।
ଅପଣା ବୃଦ୍ଧିରେ ମୂର୍ଖହୋଏ ଜାତ ଅଧିକ ଗୁରୁ ବୃଦ୍ଧିରେ ।
ପରବୃଦ୍ଧି ନାଶହେତୁ ଜାଣ ନାସ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପରସ୍ପରରେ ।୧୮।
କାର୍ଯ୍ୟଅନ୍ତେ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରସରିଲେ ସିଦ୍ଧି ତହିଁରେ ନହେବ ପୁଣି ।
ଶୀତ ଗଲେ ବାସ ନହେବ ବସ୍ତ୍ର ଅନ୍ତେ ଲଭିଲେ ଭବୁଣୀ ।୧୯।
ଗୁପତ ବେଖର ପ୍ରକାଶରେ ବୁଦ୍ଧିତର୍କ ଥିଲେ ବଡ଼ ଜନ ।
ପୂର୍ବେଣ୍ଟ ତର୍କକୁ ସ୍ୱନାସ୍ତି ପାଦକୁ ସିପାଇ ଧଇଲା ସେନ ।୨୦।
ଅତ ଅଶକତ ବେଭର ଉଚିତ ନୋହେ ସବୁଠାରେ ଜାଣ ।
ସୁଧା ଭକ୍ଷ ହେଲେ ଘାସକୁ ବଢିଲେ କିଂ ନକରେ ଅବଗୁଣ ।୨୧।
ସୁଗମ ଠାରେ ଯେ କରେ ଅସୁଗମ-ଆଚରଣ ଜାଣିଥିବ ।
ନଦୀ-ସ୍ୱଦ୍ଧା-କଣା-ସାହାସୀ-ପଥିକ ପ୍ରାଏ ତାଙ୍କ ଅନୁଭବ ।୨୨।

ନଷ୍ଟ ଧରିବାକୁ ବଳ ଯା ନଥାଇ ସର୍ପକୁ ଯେ ଧରଟଲେ ।
ହେଳ ମଙ୍ଗଳ କି ଥାଇ-ସେହିଠାରେ ବର୍ତ୍ତେ କିନା ଭଟ୍ଟେ ଥିଲେ ।୬୩।
ଅବସ୍ଥାମିକ ଯେ ବିଶ୍ୱାସ କରଇ ବିଶ୍ୱାସୀ ଜନକୁ ଦେଖ ।
ଜାଣିଥିବ ନଷ୍ଟେ ଅଳପ କାଳେ ସେ ବିପଦ ଅଣଇଁ ଖୋଜ ।୬୪।
ଯେତେ ନୀଚ ହେଲେ ଏକତ୍ରେ ଥିଲେ ଜୟ ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।
ଫଟିଲେ ଯେ ଯେତେ ଉନ୍ନତି ତେତେ ହୋଏ ଜାଣ ନାଶୋପାୟ ।୬୫।
ସଂଘେଜରେ ଶଙ୍କା ପରଜନଙ୍କର ଦୁହିଁଙ୍କି ନଷ୍ଟେଜରେ ।
ଲବ ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ସେହି କି ହୋଏ ଅଗାଉରସ୍ୟରେ ।୬୬।
କପଟ ଭାବେ ଭୁଜଙ୍ଗ ପର ଜନେ ନକୁଳନ୍ତି ସ୍ୱଚ୍ଛରେ ।
ଦେଖ ଲୋକେ ହଠ ନଟକାରେ ସ୍ନେହ ଧନ ଦମ୍ପନ୍ତି ସାଦରେ ।୬୭।
ସୁଗମ ବେଶରେ କରକତ ଜନେ ମଉନେ ଯେ ରହୁଥାନ୍ତି ।
ଛିଦ୍ର କରୁ ଭହୁଁ ଦେଖିଲେ ବା ଶୁଣି ନାନାପଥରେ ଭ୍ରମନ୍ତି ।୬୮।
ଶତ୍ରୁ-ସମ୍ପଦରେ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ କରେ ତାର କି ହୋଏ ମଙ୍ଗଳ ।
ହେଳ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଶକୁନି ବଚନ ଯେଣ ନାଶିଲାନ୍ତି କୁଳ ।୬୯।
ବିପତ୍ତି ଅଗମ ସମୟକୁ ଭ୍ରମ ହୋଏ ମହନ୍ତି ସୁଧୀର ।
ଅସମ୍ଭବ ହେମ ମୃଗ ଦେଖି ରାମ ପୂର୍ବେ କି ହେଲେ ବଶ୍ୱର ।୭୦।
ମନପୁଷ ଠାରେ ଯେତେ ଦୂରେ ଥିଲେ ଦୂରନୋହେ ପ୍ରୀତିଭାବ ।
ଦେଖ ରବ ଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶେ ଫୁଟନ୍ତି ଜଳେ କଇଁ କହ୍ଲାର ।୭୧।
ରଖଥଲି ମନ ଦୁହେଁଙ୍କ ସମାନ ରାଜଲେ ଯେ ହିମିଶଇ ।
ମିଶିଲେ ଅକାର୍ଯ୍ୟ ଯେବେ ହୋଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଶଙ୍କା କେବେ ନଥାଇ ।
ସର୍ବଦା ପ୍ରୀତ ରଖିବା ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ଏକଥ ଛାଡ ଚହିଁରେ ।
କୃତଜ୍ଞତା ଧନବ୍ୟବହାର ନାସ୍ତି ଦରଶନ ପରସରେ ।୭୨।

ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କର ଯେତ ଜାଣିଥିବ କେବେହେଁ ନୋହେ ସୁମାର ।
ବଶେଷ ପ୍ରୀତିରେ ଜାଣତ ଥିବନ୍ତି ସେ ନଷ୍ଟେ ଅନର୍ଥପର ।୭୪।
ମୋଦକକୁ ବଇମାଦକ ମୂର୍ଖଜନେ ବଦ୍ୟା ନାସ୍ତି ଧନ ମଦ ।
ଲାଗିଲେ ନାଶି ଦିବସ ନ ଗଡଇ ପଡିଲେ ଯେତେ ପ୍ରମାଦ ।୭୫।
ନାଗ ନାସ୍ତି ନଦୀ ବହ୍ନି ଶସ୍ତ୍ରଶୃଙ୍ଗୀ ଅପଣ୍ଡିତ ଯେ ମାନ ।
ଏକ ଡେଙ୍କ ମନୁ କରଇ ବଶ୍ୱାସ ଅବଶ୍ୟ ଖାଲେ ତା ହାନି ।୭୬।
ରଣ ଜଳ ବହ୍ନି ଏତେନରେ ଗଜେ ବୁଝି କରିବ ସାହସ ।
ଏଥି ଜାଣ ବାଧା ମୂଳନ୍ତି ଜନର ଭାଗ୍ୟରେ ବା ହୋଇଯଣ ।୭୭।
ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ବାଲୁକ ମଦ୍ୟପ ଏଟନ ବୁଝିବ ଜାଣ ସମାନ ।
କ ନବୋଲନ୍ତି ସେ କନଅଟରନ୍ତି କଥାଏ ତହିଁରେ ସେନ ।୭୮।
ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ବହୁତ ଏକତ୍ରରେ ଅସାଧ୍ୟତ ସାଧ୍ୟହୋଏ ।
ବହୁତ ମୃଣାଳ ସୂତ୍ରଗୁଣେ ଜାଣ ଦନ୍ତୀବନ୍ଧା ହେଲା ପ୍ରାଏ ।୭୯।
ଯେ ଜନା କାର୍ଯ୍ୟରେ କଷ୍ଟିତ କଥାରେ ନବୁଝି କ୍ରୋଧିଲୁଧରେ ।
ଘୋଳ-ପରବତ ଧର ମୂଷାକଥା ଲୁବହୋଏ ସେହିଠାରେ ।୮୦।
ନଦୀରେ କ ଗଙ୍ଗା ଗଣନା ମୂଳନେ ନରେ କ ନୃପତି ଗଣି ।
ପକ୍ଷୀରେ କ ହେଉ ଗରୁଡ ଗଣନା ଶିଳାରେ କ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।୮୧।
ଦରିଦ୍ର ଚରିଲେ ହୋଏ ସେ କ ଧନୀ ପାତକୀ ସ୍ୱର୍ଗ କ ଯାଏ ।
ବୃଦ୍ଧ ଚରିଲେ କ ହୋଏ ତପ ସିଦ୍ଧି ଲେଖନକ ଯଶ ପାଏ ।୮୨।
ଠଣା ଜଗା ଯେବେ ଲୋଇବ ମାରଣା ବୈଦ୍ୟଙ୍କରେ ରୋଗୀ ଜାଣ ।
କାଡ ହୋଇ ଯେବେ ବେଉସା ଖାଇବ ତହିଁକ ଉପାୟ କସ ।୮୩।
ଅନାସ୍ଥାରେ ଧର୍ମ ନାଶ ହୋଏ ଜନେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ଶରୀର ନାଶ ।
ପର ବଶେ ସ୍ନେହ ନାଶ ଜାଣିଥିବ ହେଲାରେ ସକଳ ନାଶ ।୮୪।

ଅପଥ୍ୟ ଭୋଜନ ଖଳ-ଆଚରଣ ପର-ନିନ୍ଦା ମର୍ମ-ବାଣୀ ।
ପ୍ରଧାନ୍କ ବିଗଡ଼ ବନ୍ଧୁରେ କଳହ କାଲେ ମନ୍ଦ ସବୁ ଜାଣି ।୮୫।
ବିଷ୍ଟ ବଧୀର ଗୃହେ ସର୍ପବାସ କଳହାକାଂକ୍ଷୀ ସଙ୍ଗରେ ।
ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅହାରେ ଭକ୍ଷ୍ୟ ପଡ଼ନ୍ତିରେ ପ୍ରାଣ ହରଇ ଏଥିରେ ।୮୬।
କାମାତୁରେ ବୁଦ୍ଧି ବିବେକ ନରହେ କ୍ରୋଧାତୁରେ ଯେବେ ଜ୍ଞାନ ।
କ୍ଷୁଧାତୁରେ ରକ୍ଷ ଗଣନା ନଥାଇ କାର୍ଯ୍ୟାତୁରେ ଯଥା ଧନ ।୮୭।
ଖଳଜନ ପ୍ରୀତି ବିଷମ ବିଳମ୍ବ ଅନ୍ତଃଶତ୍ରୁ ଆଚରଣ ।
ଅନ୍ୟାୟ ତ୍ରୁଟଣ ନୃପମିତ୍ରପଣ ଏମାନେ ଅସ୍ଥିର ଜାଣ ।୮୮।
ଧନ୍ଦ ଗୁଣ ଜନ ବୈରାଗ୍ୟ ଧନ ଅସ୍ନେହ ଯେଉଁ ଆଦର ।
ଧନମୂଳରତ ଉପର ପୀରତ ବ୍ୟର୍ଥ ଏ ପାଞ୍ଚ ଜାତିର ।୮୯।
ଅତଏ ପ୍ରବଳ ବଳେ ଜାଣିଥିବ ସମୟେ କରେ ସେ ହାନି ।
ମୂଷାକୁ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ କରି ତପ ବଳୁ ପୂର୍ବେଟି ବାଘଲେ ମୁନି ।୯୦।
ଫଳନ୍ତ ଯାଏ ବୃକ୍ଷରେ ଆଦର ପ୍ରଶଂସା ଯେବେ ସମ୍ଭ୍ରମ ।
ଫଳଶୂନ୍ୟେ ତାହା ଥାଏ କି ବସ୍ତୁର ଆନକଥା ସେହି ପରି ।୯୧।
ସୁଜାଣ ଅଜାଡ଼ କହେ ଖଳ ମାନ ପରୁ ଅପଯଶ ଜାଣି ।
ଦେଖ ଗଙ୍ଗାମାର କେମନ୍ତ ସାଗର ନିକଟେ ହୋଏସେ ଲୁଣ ।୯୨।
ଜନ୍ମନାଶ ଦୁଷ୍ଟ ଜାର ବୈର ଖଣ୍ଡ ଜୁଆରୁ ବ୍ୟାଧିଜନେ ।
ଶୁଣିଥିଲେ ଧର୍ମ ଲକ୍ଷଣ ସୁକର୍ମ ସେକଥା ଉଗ୍ର ମନେ ? ।୯୩।
ଗୁରୁ ବଡଲୋକ ଯତି ଦୁଷ୍ଟ ମୂର୍ଖ ବାତୁଳଙ୍କ ନସ୍ପରବ ।
ତଥଲେ ଏମାନେ ଅନ୍ୟଥାଭ ଜନେ ପ୍ରାଣ-ଧନ-କଷ୍ଟ ଭାବ ।୯୪।
ନୃପତି ଚଞ୍ଚଳ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ପ୍ରବଳ ମର୍ମଜ୍ଞ ସଙ୍ଗ ଯହିଁ ।
କିଆରୁ ବୈରକୁ ମୃତ୍ୟୁ ବାଟ ଶାନ୍ତି ପର ନିଃସ୍ୱ ମାନନ୍ତି ।୯୫।

ଚୋରା ହୋଇ ଯେବେ ବସଇ ସଦନରେ ଯୋଗ୍ୟଜନ ନାହିଁ ସମା ।
ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଯେବେ ବୁଝଇ ବେଦନ ଏ ବନାନ୍ତି ଲୋକଦୃଷ୍ଟା ।୯୬।
ଅତି ବାରଜାଣ୍ଡ ଖାଇ ପକ୍ଷୀ ଦ୍ୟୁତ ଖେଳରେ ଭୁଲେ ଯେ ନିତ୍ୟ ।
କର ବା ନୃପ ସେ ହେଲେ ଜାଣ ତାକୁ ଅଜ୍ଞାନେ ପଣ୍ଡିତେ ଭିନ୍ନ ୯୭
ଶିଶୁ ବା ଯୁବତୀ ନାରୀକ ସନ୍ତରେ ଭାଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ମଦ ଥାଏ ।
ବନ୍ଧୁ ନାରୀକ ଦୁଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରେ ସେ ହୋଏ ଅକାଳ୍ପ ପ୍ରାଏ । ୯୮ ।
ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଯାହାକୁ ସେପରି ତାହାକୁ ଶୋଭା ପାଏ ତାହିଁ
ଦାଣ୍ଡ ବାନର ରତନେ ଝୁଣ୍ଟର ଧରେ କ ଶିଘ୍ର ଭାବ । ୯୯ ।
ଲୋକ ଦୃଷ୍ଟ ଠେଲ ହୋଏ ଯେ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଦେବତା ଉଭଉତାକୁ
ନର ବା ଚହିଁଲ କ କରଇ ହେଉ ସେ ସାଧକଙ୍କୋହୁ କଥାକୁ ୧୦୦
ଅଜଣା ଜନକୁ ବଇଶ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟକୁ ଦେବେହେ ନ ଦେବ ସ୍ଥାନ ।
ବେଲେ ଲ୍ଲାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଅନର୍ଥ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲାଏ ଜନ ।
ଗତ ଅଣକଟ ହୋଏ ଯାଇ ତତ୍ତ୍ୱ ଦଳ ତାକୁ ନ ଯୋଗାଇ ।
ସଦ୍ୱରେ ଯା ଗତ ବଢ଼ଥାଏ ନିତ ଦୁଧ ନ ଭାଙ୍ଗୁ ବୁଝଇ । ୧୦୧ ।
ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ଯେବଧିରେ ହେଲେହେ ପରଲୋକେ ଅପଣାର
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଦେଖ ଭାଳ ଯୋଗ୍ୟ ଯିବ ଯୁବତି ଏହୁ ପ୍ରକାର ।୧୦୨।
ସୁନା ପଞ୍ଜରେ ବସାଇ ଶୁଆକୁ ଦେଇ ଦେଇ ଦୁଧ ଭାତ ।
ପଢ଼ାଉଥିଲେ ରାମ ନାମ ନିରତେ ତଟେନ୍ତି ଥାଏ ଯା ପନ୍ତ ।୧୦୩।
ଇଭ ଅଶ୍ୱକାର ଗଞ୍ଜରେ ବୁଝି କ ନବରେ ହେଉଥିବ ।
ଯେବେ ହୋଏ ତାକୁ ଖାଏ ସେ ତାହାର ଚହିଁରେ କ ଥାଏ ଭାବ ।
ଜଣା ଶୁଣାଇକୁ ମୂର୍ଖ ସର୍ପ ଶତ୍ରୁ ଏ ଯେତେ ଅଦ୍ଭୁତେ ସବେ ।
ଶୁଣ୍ଡା ନ ତେଜିବ ପାଶେ ନ ରଖିବ ଅବଶ୍ୟ ଯାତନ୍ତି ଭାବେ ।୧୦୪।

ବଣ୍ଟେଯ ଥାଉ ବେଶ୍ୟାଏ ଶାସ୍ତ୍ର ଯହିଁ ଜାଣ ସେ ମାନବ ସ୍ଥାଏ ।
ଯେଜନ ପଣ୍ଡିତ ସ୍ୱଗୃହରେ ବା ଜଡ ଜାଣତବୁ ବର୍ଣ୍ଣପାଏ ॥ ୧୦୮ ।
ସନ୍ମୁଖ ଯାହା ପାଖେ ଥାଇ ଶୋଭା ଅବସରେ ସେ ଦୂଷଣ ।
ସୁବାହାଲ ବେଶ ଲଗେ ହୋଏ ଯେପରେ ବୃକ୍ଷ ନାଟକ ଉତ୍ତମ ।
ଅସ୍ତ୍ରାକ ଘ୍ରିତ ହେବୁରେ ଗୁଣୀ ହେଲେ କେବେ ଶୋଭକୁ ନପାଏ
ବାନରର କଣ୍ଠରେ ଲମ୍ବିତ ରତନ ରମଣୀସ୍ତ ହାର ସ୍ଥାଏ । ୧୦୯ ।
ଗୃହପଶା ଥିଲେ ଶତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁଂହେଲେ ପପୁରେ ନସାଧେ ତାକୁ ।
ସିଂହ କେବେ ବଧ ମୂଷାକୁ ନପାର ପୋଷେସନ୍ତି ମାର୍ଜ୍ଜାରକୁ ।
ଜବା ନୃପ ନାସ୍ତି ଧୃତ ବଶପୁରେ ଅଟେ ଥିବ ସାବଧାନେ ।
ଅଲସ ହେବାରେ ଜାଣ ଏଥି ହାନି ପଡନ୍ତି କଦନ୍ତୁ ଜନେ ।
କୃପଣରେ ଯେପରେ ଅତର ଜନଭ ପ୍ରତ୍ୟୁତନରେ ନ ଥାଏ ।
ପ୍ରଥମଦନ ପୂଇଗସ ସ୍ନେହ ତ ଅର ଦାନକୁ ସେ ଭଜେ । ୧୧୨ ।
ରୂପ ଅଭ୍ୟନ୍ତର କୁଳଜ୍ର ସମସ୍ତେ ଗୁଣ ଦୁର୍ଗୁଣ ନ ସହିଁ ।
ଦେଖ ବାସସ୍ଥାନ ଓଂଭୂଷ ସ୍ୱମନ ସବୁଅ ପ୍ରଶଂସା କହିଁ । ୧୧୩ ।
ଅହାରେ ବେଭରେ ତବା ସଙ୍ଗିତରେ ଭଠ କଥା ବସହୁରେ ।
ଲଜ୍ଜା ଯେ ଦେଇବ ସେ ସୁଖ ଲୁବ୍ଧର ହେବୁ ସ୍ୱବଳି ଲୋକରେ ।
ଦୁହେ ଅନୁରାଗ ସ୍ୱଦା ନ ଥିବାର ଜଣାଯାଏ ସେ ଯଣରୁ ।
ଲତା ଉଠରେ ଫ୍ରିସ୍ତରେ ସୁମନ ଯେତେଦ ପକାଶ ବାସରୁ ।
ଧଣି ଯାସା ପର ଘର ବୁଝ ନାସ୍ତି ଅସତ୍ତି ଦୂତ ସଙ୍ଗରେ ।
ଭାତ ବୃଦ୍ଧ ସ୍ନିତ ପ୍ରବାସୀ ଯା ପତ ଦେ ଖଣ୍ଡ ଦୁଏ ସବୁରେ । ୧୧୪ ।
ବାସ୍ତବର ସ୍ତୁତ ଯହିଁ ସେ ଭହଣ୍ଡ ବଡ ସ୍ନେହତି ତାଙ୍କର ।
ମୋହେ ରହିଁ ପରସପର ଜାତ ଗୁଣ ରୂପ ବୟସ ସମ୍ଭର । ୧୧୫ ।

ଶୀତଳରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସମସ୍ତି ସୁଜନେ କ୍ରୋଧରେ ଅନଳ ପରି ।
ମାରଣରେ ଯମ ସମ ଜାଣିଥିବ ଏପରି ନୃପତି ନାମ । ୧୮ ।
ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ନଦେବ ଦେଲେ ହାନି ଆପଣାର ।
ହିତ ଉପଦେଶେ କାକ ବାନରଙ୍କ ଚଟକ ଘଟେ ବିସ୍ତର ।୧୯।
କର୍ଣ୍ଣେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସରସ୍ୱତୀ ଜନେ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଦ ।
ଭୂମିରେ ଭିନ୍ନ ମତି କୁଳେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରୀତି । ୨୦ ।
ଲୋକ ଙ୍କ ବର୍ଜନା ନ କରିବ ଜନେ ସାହାସୀ ଙ୍କ ନ ଘଟରେ ।
ଅଶ୍ୱକାମୀ ଙ୍କ ନକରେ ହେଉଥିବ ଧନୀ ଙ୍କ ଶିଙ୍ଗ ନକରେ ।୨୧।
କାତରରେ ଥିଲେ ଭକ୍ତି ନଥାଏ ପଥେ ଥିଲେ ରୋଗ ପରି ।
ସଙ୍ଗ ଥିଲେ ଜନ ସଙ୍ଗରେ କଳହ ନାରୀ ଥିଲେ ସାଧ୍ୟ ଅଛି ।
ଅଶ୍ୱକାରୀ ବିନା ପୁର ଗ୍ରାମ ନଷ୍ଟ ଅରକ୍ଷକ ଗୋଷ୍ଠ ପରି ।
କୁମନ୍ତ୍ରୀରେ ନୃପ ନାଶ ଜାଣିଥିବ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରେ ଭୋଜନ ପରି । ୨୨ ।
ଶିର ଦେଖି କଥା ହେଜ ପରି ଜନେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଘଟକର ।
ଅଗ୍ନି ଦେଖି ବସ୍ତ୍ର କରନ୍ତି ନୋହିଲେ ସବୁ ହେବ ଭାର ଖାର ।
ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ବାଧ ଉଦ୍ୟମଣ ଜାଣ ଅନାଦରେ ଯେବେ ଶିଶୁ ।
ଔଷଧରେ ନାଶ ହୋଇଏନ୍ତି ବେଶ୍ୱର ଅତର୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରି ।
ଶରୀରରୁ ଯେବେ ଜାତହେବ ରୋଗ ସ୍ୱୃଦ୍ଧ ଭେଦ ହେବ ଯହିଁ ।
ଘର ଲୁଥସୁଣୀ ହେଲେ ଚୋରକୁଣୀ କାହାକୁ ନଦେବା ତହିଁ ।
ସ୍ଥାନ ଜାଣି କଥା କହିବ ସୁଜନେ ମନ ଜାଣି ଅନୁସର ।
ଜନ ଜାଣି କର ଆଦର ନୋହିଲେ ବ୍ୟର୍ଥ ଏତେକ ବିସ୍ତର ।୨୩।
ଅବିବେକ ପୁତ୍ରୁ ବନବାସ ବର କୁ-ଦାନରୁ ଭିକ୍ଷା ବର ।
କୁ-ଜନ ପଣାରୁ ମାନହାନ ବର କୁ-କର୍ମାରୁ ବେଶ୍ୟା ବର ।୨୪।

ନୃପ ଅବିବେକ ହେଲେ ଜାଣିଥିବ ସେ ବେଶେ ନରହେ ସ୍ଥିତ ।
ପୂର୍ବେ ଜ୍ଞାନ ପୁର ନୃପ ଅବିବେକରେ ଦବସ ହେଲାଟି ଗତ । ୧୨୯ ।
ଜଟରେ ସବସ୍ତ୍ର ବାହ୍ୟାରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଏସବୁ ଅଧମ ଲକ୍ଷଣ ।
ଏ ଦୁଇ ଭବେ ଯେ ସାଧୁଥାଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁ ଫଳ ସେହିଟି ଜାଣ ।
ଗତ କଥାକୁ ଯେ ଶୋଚନା ନ କର ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଦୃଷ୍ଟେରେ ।
ଲଗେ ଆଗତକୁ ଯାହାଯେ ଲଖଇ ଗଣନା ସେ ସୁମନ୍ତ୍ରିରେ । ୧୩୧ ।
ମନସ୍ୱୀ ଯେ ଜନ କାର୍ଯ୍ୟାର୍ଥୀ ଅର୍ଥୀ ଜନ ସମସ୍ତ ଦୁହିଙ୍କର ।
ଦୁଃଖ ସୁଖ ସେ ଯେ ନଗଣନ୍ତି ମନେ କାର୍ଯ୍ୟବନ୍ତି ମୂଳ ତାଙ୍କର ।
କ୍ଷୁଧାରେ ଆତୁର ହୋଇ ମୃଗରାଜ ସିଂହର ଯାଉ ବା ପ୍ରାଣ ।
ଜଡ଼ ଜନ୍ମ ମାଂସ ଖାଇବ ତାଇ ଅନ୍ୟ କେବେ ନ ଇଚ୍ଛାଇ ତୃଣ ।
ଅଧମର ଇଚ୍ଛା ଧନ ଜାଣିଥିବ ମଧ୍ୟମର ଧନ ମାନ ।
ଉତ୍ତମର ମାନ ଇଚ୍ଛାନ୍ତି ଯେଣୁ ସେ ମାନ ମହତଙ୍କ ଧନ । ୧୩୪ ।
ସପକ୍ଷରୁ ଜାତ ଲୁଣ୍ଠେ ବୃକ୍ଷ ଫଳ ସିଂହ ଗୃହେ ବସି ଭଲେ ।
ସମଏ ବସ୍ତୁର ଜାତ ଜ ସିଂହର ସମ ହେବ ଓଜ ବଳେ ।୧୩୫।
ନଷ୍ଟ ନାରୀ ଦୁଷ୍ଟ ଦ୍ୱିଜ ସଙ୍ଗେ କେବେ କଳହକୁ ନ ଯିବ ।
କରେଟି ମହତ ନରହେ ପଣ୍ଡିତେ ଲୋକହିଂସା ଜାଣିଥିବ ।୧୩୬।
ବାଲଣର ଅଗେ ପତ୍ନୀବା ଗରଜୁ ମନ୍ତ୍ରରେ ଜ୍ଞାନଦ ସ୍ଥାନ ।
ତହିଁ ତାରକ୍ରୋଧ ଲଭେ ନୋହେଜାତ ନୋହେ ବୋଲ ତାପମାନ ।
ବଳ ଦୁର୍ବଳକୁ ଧରିଲେ ଧଇବ ସମ ବଳେ ସିଂହ ପଇ ।
ଦୁଷ୍ଟ ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗେ ନଲାଗ ଗର୍ବରେ ବାଧ୍ୟଳା ପଇ । ୧୩୮ ।
ଯେତେ ଲୋକ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରେବଣରେ ସାବଧାନେ ପ୍ରବନ୍ଧ ।
ବେଳ ପ୍ରମାଣକୁ ସହସ୍ରେ ଯୋଜନ ବନ୍ଧୁଲେଟି ସୁଭପଦ । ୧୩୯ ।

ମହତ ସଙ୍ଗ ଯଦେ ଲଭିଥିବ ସବୁଠୁ ଉପର ଭାବେ ।
ଦେଖ ପୁଷ୍ପ ସଙ୍ଗ ପଶାରୁ ସୂତ୍ରେ ପଟ୍ଟ ଉଠେ ସବୁ ଶିରେ ।୧୪୦।
ଦୋଷ ଦୃଷ୍ଟି କଠିନ ନଥିଲେ ନାଶିବ ଗୁଣଲେଶ ହେଲା ନ ବଳ ।
ଇଟିଲେଟି ଶେଷ ଭାଗେ ହାଡ ପଡ଼ି ଛାଣ ଭୂମି ଶେଷ ପଳ ।
ମାବଣ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବିଶ୍ୱବାଲ ଦେଖ ଭାଳ କୁଯଶ ଯଶଉ ।
ବାନ୍ଧିବ ଚଞ୍ଚଳ ଏକବ ଭଉଙ୍କ ସଂସାରେ ନଥାଏ ହିତ ।୧୪୧।
ପରହ୍ରାସିତ ଯା ଦୋଷ ବସ୍ତୁରେ ତା ନ ଦୋଷ ଯେବ ଠାବେ ।
ଦୋଷରେ ଅନର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ଛାଗ ଭଗର ଶିଶ ସ୍ପର୍ଶରେ ।୧୪୩।
ବିଜ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୈଦ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷ ନର୍ତ୍ତକ ଭିକ୍ଷୁ ବନ୍ଦୀ ଏ ସାତଇ ।
ପଟସ୍ଥରେ ଖଳ ବସିଲେ ମିଳିଲେ ଦୁଃଖ ଥାଏନ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରେ ।୧୪୪।
ଦେଶଂକୁ ଯବନ ଦ୍ୱିଜକୁ ଯଦ୍ବାର ସମାନ ବଡ଼ା ବର୍ଷିଲ ।
ଯେବଣ ଦେଶରେ ଏମନ୍ତ ବନ୍ଧୁର ସେ ଦେଶବ୍ଧ ବସନ୍ତାଭ ।୧୪୫।
ସାକ୍ଷୀ ଲଗ୍ନ ଯୋଡା ବୃଷ ବାଣିଜ୍ୟ ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଯା ନାସ୍ତି ଦୁର ।
ବାଟରେ ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏସାତ ଅନର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ଲୋଚ ଯଣର ।
ପର ବଶୋଧରେ ବୁଦ୍ଧ ଏକ ପକ୍ଷ ହେଲେ ହୁଏ ବଳ ବୃଦ୍ଧି ।
ଜୋହୁଲେଟି ଜାଣି ସ୍ୱବ ଅପଯଶ ପରାଭବ ଥୁଏ ଭହିଁ ।୧୪୭।
ତୃଣ ଦେଲେ ଗାଇ କ୍ଷୀର ଯେ ଦଅଇ କ୍ଷୀର ଦେଲେ ଧର୍ମ ଗଲ ।
ଏହିପରି ସାଧୁ ଖଳଙ୍କର ସ୍ୱଭ ଦାନ ଯେବେ ହେଉଥିବ ।୧୪୮।
ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଖେ ଦୁଲକ୍ଷ୍ୟ ସମସ୍ତେ କ୍ଷଣି କଥା ନ କହିବୁ ।
ହେତୁ ପୃଚ୍ଛେ ଜନେ ଧନ ପାଟହାତୀ ଦନେ ଭାଙ୍ଗ ହେଲା ଯଦ ।
ଧନରେ ଦଭାବ ହେବା ନ ଭଉଳ ବଦ୍ୟାରେ ଶଣର ପଦ ।
ସାହୁଂ ଯକ୍ଷବକୁ ହେଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଉତମ ନୀଚକୁ ସୁଗୁଣ ଧନ ।୧୫୦।

ନଖଧ ନ ଶିରେ ବାନ୍ଦର ନାକେ ଗଳା ବେଳାରେ ବନ ବେଣ୍ଟ ପଦ ।
ବୈଦ୍ୟନ୍ତି ସୁତକ ଭୋଜନ ନାରୀ ଏପରି ଜାଣ ଏ ଦ୍ୱିପଦ । ୧୫୧ ।
ନ ଦେଖି ନ ମିତ୍ର ଚରଣେ ଶବଦ ମ ଚେ ଉଦ୍ଧବ ନ କର ।
ସାଧୁ ବ୍ୟବହାର ନଦେଖାଏ ଜାଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ହେଲେ ଚତୁର । ୧୫୨ ।
ହଂସ ନ ପ୍ରକାଶ ନଦୀ ଗଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷ ପକ୍ଷୀ ଥିଲେ ଯେ ଉପବନ ।
ସକଳ ଧାତ୍ରୀର ଏକତ୍ରରେ ଭାବ ଷଡ଼ଏନ୍ତି ପାଦ ବେଳ । ୧୫୩ ।
ଛାଗରେ ଦ ଧାନ ମଞ୍ଜାତୋଏ ପାନ୍ତି ମାଛ ଗ୍ରାସ କ ମୂଷ ଧରେ ।
ଯନ କୁପେଟେ ଏ ଦେଖି ନାହିଁ ଶେଷ ଅଧମ ବ ଆର୍ଯ୍ୟଂଚରେ ।
ବାଉନାଶୀ ଜାଣ ଭାର୍ଯ୍ୟାର ସ୍ୱରୂପ ମିତ୍ର ଦ୍ୱାପର ଏ ପନ୍ଥ ।
କୁଷ୍ଠ ଜଳ ବ ସ୍ୱଭାବ ବୃକ୍ଷାଗ୍ର ଶିଳାରେ ଏ ନଦୀ ଭଦ । ୧୫୪ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ-ସ୍ନାନ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଗର୍ଭ-ସ୍ନାନ ରଣ କ୍ଷୁଧା-ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ।
ଗର୍ଭ-ସ୍ନାନ ସବୁ କର୍ମ ସ୍ନାନ କୁଣ୍ଡ ଏ ସବ ବୃଥା ହିଁ ଯେଣ । ୧୫୬ ।
ଅଂଶିରେ ମାନ ବଫଳ ସ୍ଥଳେ ପଦୋନ୍ନତି ଜ୍ଞାନ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ମାଗରେ ବନସ୍ତ୍ର ବଫଗନ୍ତି ମନ ଦୁଃଖରେ ସବୁ ବର୍ଜନ । ୧୫୭ ।
ବରଷା ପ୍ରବାସ ଅଠ ମନ୍ଦହାସ ବୃକ୍ଷମ୍ଭ ଭତ୍ତୁ ବଚନ ।
ବଣ୍ଟ ଟେକ ବାସ ପରେ ଯେଉଁ ଧଣ ଏ ବଡ ଦୁଃଖଦ ଯେନ ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ବକ୍ଷାସ ବେଶିଲେହେ ଯେତେ ତାକୁ ପରରେ ନ ଦିବ ।
ପୂର୍ବେଟି ଶୃଗାଳ ସଙ୍ଗେ ମିତ୍ର ହୋଇ ମୃଗ ହାରୁ ସ୍ୱଳ୍ପ ଜୀବ ୧୫୯
ଅର୍ଥ ମଉଳନ ପର ଅପବାଦ ବୁଦ୍ଧିଛିଦ୍ର ଅପମାନ ।
ଧନ ତପ ମନ୍ତ୍ର ଔଷଧ ଏ ଜପ ସ୍ୱମତ କରେ ଗୋପନ । ୧୬୦ ।
ଯେ ଲୋକ ଅପ୍ରିୟ ଟେ ତୋର ଏହିଁ ପ୍ରିୟ ତା ଯୋଗୁ ଲଭିଲେ ସୁଖ
ଯେଯେବେଳି ପ୍ରିୟ ସେହୁ ଏ ଅପ୍ରିୟ ହେଲେ ତାହା ଦେଲୁ ଦୁଃଖ ୧୬୧

ଶିଶୁ ବନ୍ଧୁ ମିତ୍ର ଶତ୍ରୁ ଏସମସ୍ତଙ୍କି ଯେବେ ତର୍ଜନା ନଥାଏ ।
ନଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଏ ଗୁଣଗ୍ରାମ ହୋଇ ଅପରୀକ୍ଷା ବାଙ୍ଗର ପ୍ରାଏ ।୧୬୨।
ନନ୍ଦନାମ୍ନୀ ହୁଷ୍ଟଦ୍ୱିଜ ପରଦେଶୀ ସ୍ୱଶ୍ରୀ ଅଭନ୍ୟ ଜାଣ ।
କୃପଣ ବସ୍ତ୍ରାନ୍ତୁ ଏହାଙ୍କୁ ନଦେବ ଧନପଣେ ଅଧିକାର ।୧୬୩।
ଅଥ ପ୍ରୀତ ଅତ ସ୍ତଣ୍ଡାମରେ ଯେବେ ଅନର୍ଥ ହୁଅଇ ଜାତ ।
ପଲହେଲେ ଚୋରେ ସମ୍ପାଦ ସ୍ତଜନହେଲେ ନୋହେ ସେଅପୁତ୍ର ।
ମୁଖ ପ୍ରଶଂସାକୁ ଶୁଣି ଦର୍ପିତ ହୋଇ ଯେ ଗୁମାନ ଧରେ ।
ବିବେକ ତାହାର ନ ହୋଏ ପ୍ରତ୍ୟ ଭ ଗତାଗତ ବିଷୟରେ ।୧୬୫।
ବିରୋଧ ପରେ ନ ବୃଦ୍ଧି ଅପଣ ନକ୍ଷ୍ଟାପ ତାକୁ ପଣି ।
ତାହା ପରେ ବନ୍ଧୁ ଜନର ତାପରେ ଏକାନ୍ତ ହୋଇବ ପ୍ରାଣୀ ।୧୬୬।
ତେଜ ହେତୁ ମୃତେ ସ୍ୱସ୍ଥାନ ପୂର୍ବରୁ ବହି ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ହେବ ।
କୋହିଲେହିଁ ଅପମାନିତ ହୋଇଣ ନାନାଦ କଷ୍ଟ ଲଭିବ ।୧୬୭
ସ୍ଥାନେ ଥିଲେ ପଦ୍ମ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରବି ତାକୁ ନିତ ଉଲ୍ଲାସଇ ।
ସ୍ଥାନ ତେଜିଲେ ସେଇବ ହେଲ ତାକୁ ସ୍ତବରେ ଦଏ ଶୁଖାଇ ।୧୬୮
ବୃକ୍ଷେବଳ ଏହା ବଳ ବୁଦ୍ଧିହୀନ ବଳରୁ ନ ଦର୍ପ ଜଣା ।
ଶଶକ କୂପରେ ତେଡେ ବଳ ବନ୍ତ ସିଂହର ନେଲା ପ୍ରାଣ ।୧୬୯।
ଉତ୍ସବେ ଉତ୍ସାହ ଷାର ଛାଡ଼ିଥିବ ନଗି ଉଚ୍ଛାଗଣ ସାର ।
ଲୋଗଲେ ଷାଉନ୍ତି ନର ଉତ୍ସବଘାଦ୍ୟାରେ ସଙ୍ଗୀତ ସାର ।୧୭୦।
ବଶତ୍ ନବୁଝେ ନଦେବ ଉତ୍ତର ସ୍ତ ସ୍ତୁତି ନକର ଅନ ।
ଅସମରେ ବାଦ ବନ୍ଧ ନ କରିବ କଲେ ହୁଏ ଅପମାନ ।୧୭୧।
କୁଳ ବିଷୟରେ ତେଜିବ ଜଣକୁ ଗ୍ରାମ ବିଷୟରେ କୁଳ ।
ଦେଶ ବିଷୟରେ ତେଜିବ ଗ୍ରାମକୁ ଆତ୍ମାବିଷୟେ ସକଳ ।୧୭୨।

॥ ସ୍ତୁତି ନରଖି ସାଧବା ଜଳ ଜ ପର ପ୍ରୀତି ରଖି ପାରେ ।
ଗାଇରେ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ଗ୍ରାହ ଯାଇଁ ଜାଣ ସେ ଜ ସଙ୍ଗେ ଦୟା କରେ ୧୭୫
ଅଙ୍ଗେ ନ ମାନିବ କଲେ ନ କହନ୍ତି ଅଗ ନ ଉଠ ସଭ୍ୟରୁ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧ କଲେ ପଦେଶ ବୋଇଲା ଅବଶ୍ୟ ଏ ଶ୍ଳଘରୁ ।
ବଂଶରେ କଳ ଚଢ଼ା ଯାଏ ଜାଣ କଣ୍ଠରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଦ ।
କବେଶେ ଅଙ୍ଗର ଜଣା ଯାଏ ଶବ୍ଦ କରନ୍ତେ ଯେସନ ଭାଷ ୧୭୬
ନଡ଼-ଶ୍ରେଣୀ କେଶ ହେଲା ଜାଣ ନଡ଼-ଘାତକେ ଶମ୍ଭୁ ଜନ ।
ହଂ-ବେଗ ଦୁକେ ଗୁଣ ଜ୍ଞାନ ହଂସ-ଡେରାରେ ମାନଣା ଧନ୍ୟ ।
ଶୋଭାରେ ବୃଣନ୍ତି ମୂର୍ଖ ଅଶୋଭାରେ ଅନାଦର ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ।
ମଉଳ ଲକ୍ଷଣ ଭରଭର ଗୁଣ ବିଲକ୍ଷଣ ସବୁଠାରେ । ୧୭୭ ।
ଦୁଃଖରେ ବାସକୁ କପଟେ ବନ୍ଧୁକୁ ଉପକାର ମିତ୍ରଭାବୁ ।
କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୂତକୁ ପେଷଣେ ଭୃତ୍ୟକୁ ଚଢ଼ ସଭାରେ ଗୁଣକୁ ୧୭୮
ଶତ୍ରୁ ପଣ୍ଡିତକୁ ନ ରଖିବ କେବେ ଶୁଣ କହେ ବାରମ୍ବାର ।
ପୂର୍ବେ ଗଜହଂସ ନୃପ ଭାବ ରଖି ଏ ହେଲା କଳନା ଭର ।୧୭୯।
ନୃପ ଅଶ୍ୱ ମେଷ ପାଠକ ଦୁର୍ଜନ ଏ ମାତ୍ର ଜାଣ ଶେଖର ।
ଏଥି ଲେଖୁଥାନ୍ତି ଯେମନ୍ତେ ଯନ୍ତ୍ରେ ବସ୍ତ୍ର ନ ଲେଖନ୍ତି ଭାବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରେ ଯଉ ଜ ନ କହନ୍ତି ଜନେ ଘଣ୍ଟାଦି ବେଳ ଶେଷରେ ।
କାହିଁ ସୁଧା କାହିଁ ସ୍ପୃହ ଅଣି ଚାନ୍ଦୁ ଘଣ୍ଟାନ୍ତି ସାଧୁ ସୁଦରେ ।୧୮୧।
ଚଞ୍ଚଳର ଗାଠ ବାନ୍ଧିଲେ କୋମଳେ ରହେ ଯେବେ ରୂପେ ଭଣ ।
ଶୀତଳେ ବୃଦ୍ଧତା କେବେ ନ ଛାଡ଼ଇ ସେହି ପରନ୍ତି ମୂରଖ ।୧୮୨।
ତପସ୍ୟେ ପଉଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡରେ ଜ ହେବ ଚଢ଼ି ତା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପୁଣି ।
ସ୍ପୁରୂପକୁ ଭଲ ଲୁଦବାର ନୋହେ କହିଁଲେ ସିନା ତା ଜାଣି ୧୮୩

ବୃତ୍ତିକ ଜନର ବାରନାସ୍ତ ପନ୍ଥ ଜାଣନ୍ତି ସ୍ନେହ ଅବଲ ।
ତାହା ଯେ ନଜାଣି ଭ୍ରମିଯାଏ ପୁଣି ପ୍ରାନ୍ତେ ହାନ ଦୁଃଖ ଭାର ।
ଭ୍ରମର ମୂରଖେ ନନ୍ଦା ଅପମାନ ପଶ୍ଚରବ ଜଗଣନ୍ତ୍ର ।
ଜନ୍ମ ବଷଧ୍ ଲକ୍ଷରେ ହୃଷି କହୁ ସ୍ବ ଟେଣ ଉକ୍ଷୃସ୍ଥାଣ୍ଡ୍ର । ୧୮୫ ।
କଣ୍ଟକ ବନା କଣ୍ଟକ ନୋହେ ସାଧୁ ଦୁଷ୍ଟ ବନା ଦୁଷ୍ଟ ସହ ।
ଏଣୁକେ ଅଜକୁ ସାଧୁବନ୍ତି ଜନେ ଯାହାକୁ ଯେ ଯଡ କହ ।୧୮୬।
କ୍ଷଣକୁ ଷଣ ଯା ଅନ୍ତରଣ ଅନ ଷଟଣ୍ଠ ଭଲ ମତ ।
ଏପଥ ଜନକୁ ପରତେ ନସିବ ଗଲେଣ୍ଟି ଅବଶ୍ୟ ଶଠ । ୧୮୭ ।
ଶେଲ ଜନରୁ ଦୁନ ଜନମିଲେ ଅନର୍ଥ ବଡ ତହିଁରୁ ।
ପୂର୍ବେ ହେଲ ମହା ଭାରତନ୍ତି କାତ ହେସି ହିମାଣି ଖେଲରୁ ।
ସ୍ବକାର୍ଯ୍ୟାକୁ ଅପେ ସାଧୁବ ନୋହୁଲେ ସଧାଅ ଯୋଗ୍ୟରେ ଜାଣି ।
ଅଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ତହିଁ ଜାଣ ବାଧ ଲୋକଜଦା ପୁଣି
ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରଭଣକୁ କହୁ ଯେ ବଷସ୍ୱେ ପତ୍ନେନ୍ତ୍ର ଅନ ଅଡ଼ରେ ।
ତେମନ୍ତ ଜନକୁ କାର୍ଯ୍ୟେ ନ ରଖିବ ହାନନ୍ତି ହେବ ଶେଷରେ ।
ସାଧୁ ପାଉବା ବଷସ୍ତେରେ ଅଜକୁ ଚ୍ଛେଟବନ୍ଧେ ସଙ୍ଗ ନକର ।
ଏଥୁ ହାନ ନନ୍ଦା ଜାଣ ଅପଣାର ଜଳ ଯଣ୍ଟି ତାହାର । ୧୯୧ ।
ପର ଦ ଘେନର ପରର ବେଦନା ଏ ହେବେ ନୋହେଟି ଜନେ ।
ଶ୍ରେଣୀର ଅଡଙ୍ଗ ବଲଦବଠାରେ ଦ ବସ୍ତୁର କରତ ମନେ ।୧୯୨।
ସ୍ବଜନେର ପ୍ରୀତ ଯାର ନାହିଁ ଜାଣ ରଖେ ସେ ଦ ପ୍ରୀତ ପରେ ।
ଅପଣାର ହୃତ ବନା ତେ ବସ୍ତୁର ପରହୃତ ଇଚ୍ଛାକରେ । ୧୯୩ ।
କାହା ଅଭିମାନ ଚେ ରଶର ଜାଣ କହୁକାର ମାନ ସାର ।
କାହା କ୍ଷୁଧାବାଧା କାହାକୁ ବାଧର କହୁଲେ ଦଣେ ଅସ୍ତୁର ୧୯୪

ଜାଣଙ୍କ ଯେ ସୁଖ ଇନ୍ଦ୍ର ଲୋକରେ ସପକ୍ଷ ଯେ ଦୁଃଖ ପାଏ ।
ସରସେ ବଣସ୍ଥ ଦ୍ୱିଜ ପଣ୍ଡ ହେଲ ହରଷ କେବେ ନ ହୋଏ ॥୧୧୬॥
ଜନହୁଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ୍ତି ଉତ୍ତମ କହୁଣ ସାଧେ ମଧ୍ୟମ ।
କହୁବା କଥା ଯେ ସାଧ୍ୟ ନ ପାରନ୍ତି ଜାଣ ସେ ନର ଅଧମ ॥
ଜାଣି ପଣ୍ଡିତର ଧର୍ମଟି ଅଧମ ନ ଜାଣି ଯେ ନ ପଣ୍ଡିତରେ ।
ପାଷାଣ ଯଥା ଲୋକେ ଜାଣ କେବେ ନ ଲାଗେ ଅପଣାପଣରେ ।
ସହାୟ ଥିଲେ ଦୁର୍ବଳ ବଳବନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ସେ ସାଧକରେ ।
କିପିଡ଼ବାନ୍ଧର ଚମ୍ପେଦନ ଜାଣ ଜଳାଶ୍ରୟଟି ପୂର୍ବରେ ॥୧୧୮॥
କହନ୍ତି ଭୋଜନ ଦାନ କାଳେ ଜାଣ ଆତ୍ମ ପ୍ରିୟବାଦୀ ପାଶେ ।
କପଟେ ସେ ଦୃଶ୍ୟ କୁହନ୍ତି ଭଣ୍ଡିଟି ଉପକାର ସାଧୁ ଦଣେ ॥୧୧୯॥
ପର କର୍ଣ୍ଣ ଅବା ଦୁଷ୍ଟ ଯାର ନାସ୍ତି ପୁତ୍ର ବା କୁପୁତ୍ର ହୁଏ ।
ଯେବା ନତ ରୋଗୀ ଏତେକ ଜାଣ ଜୀବନ୍ତେ ଥିଲେ ମଲା ପାଏ ।
ସୁଖ ସମୟକୁ ସୁଖଥାଏ ଜାଣ ଦୁଃଖ ସମୟକୁ ଦୁଃଖ ।
ପାଲ୍କୀଙ୍କ ପାଠ ଦ୍ୱାରା ଣାବୋଧକ ବୃକ୍ଷ ଯେସନେ ଯୋଗ ।
ବାସ୍ତୁ ସୁତ ପଶୁ ଧନ ମୋର ବୋଲି ଦବା ନଶି ରୋଷ ଯାଉ ।
ଦେଖନ୍ତି ଲୋକେ ଯେ ତାହାର ଅଜ୍ଞେ ଏକ ଭ୍ରମ ହେଉଥାଉ ।
ବିଷ ହୋଏ ଜାଣ ଅମୃତ ସମାନ ତନୁର ଯହିଁ ସପକ୍ଷ ।
ଅମୃତଟି ହୋଏ ବିଷର ସମାନ ଯହିଁ ତନୁର ବିପକ୍ଷ ॥୧୦୩॥
ଗୁରୁ ମିତ୍ର ଅନ୍ନ ସ୍ୱାମୀ ଗ୍ରନ୍ଥଦ୍ରୋହୀ ପାଞ୍ଚ କହୁଥାଏ ପାତକୀ ।
ଏମାନଙ୍କ କେବେ ଜାହୁନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ଜାଣ ଏ ବଡ଼ ପାତକୀ ॥୧୦୪॥
ଭାର୍ଯ୍ୟା ସ୍ୱତ ପଶୁ ଅବ ଏ ସମସ୍ତେ ଗୁଣାନୁବନ୍ଧନ ଯୋଗ ।
ଗୁଣ କ୍ଷୟେ ନାଶ ଯାନ୍ତି ସେ ଗତିରେ କର୍ଣ୍ଣ ଶୋଭାକୁଳ ଜନ ।

ଜନ ପାଣ୍ଟବା ତନ୍ତ ସାଧ୍ୟ ବଳବ ପାଶକୁ ଅପ୍ରବୃତ୍ତ ନାହିଁ ।
ଏ ଦୁଇ ମିଶି ପଡନ୍ତି ଯେଉଁଠାରେ କହ ଜ ଉପାୟ ରହିଁ ।୧୦୭।
ବଳପୂର୍ବେ ଭାବ ହୋଇ ସେ ବଇଲ ଅନ୍ୟ ପୁଣ ଅଚରଣ ।
ଜଡ ଛୋଧକୁ ଙ୍କ ପାଏ ନାନା ଦୁଃଖ ପୁରୁଣ ବାଣୀ ଏ ଶୁଣ ।
ଗୁଣ ଉପକାର ନ ଦେଖ ମୂର୍ଖଙ୍କ ଦୁଷ୍ଟ ମତ ଅଚରନ୍ତି ।
ପୂର୍ବେ ପର୍ଶୁରାମ-ସିଂହ କଇ ଦ୍ୱିଜ ମୂର୍ଖେ ନାଶ ଗଲେଟି ସଙ୍ଗେ ।୧୦୮।
ମନର ନିର୍ମଳ ନ ଥିଲେ ଏ ଫଳ ହୋଏ ଯେତେ ତପ କଲେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପରିହାସ ଯେତେ କରୁ ଶିଷ୍ୟ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁରୁ ନ ଥିଲେ ।
ଦେବତାଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞାତର ଯେ ହେଲେ ତା ଜନେ ଦପନ୍ତି ପର୍ବତ ।
ଫଳରେ ମଉଳେ ଉଦ୍ୟନ୍ତ ନୋହୁଲେ ହସନ୍ତି ଧାଡ ମାଉ ୧୧୦
ଯୋଉ କନେ ଉଣେ ପଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ ନବ ସଙ୍ଗମରେ ।
ନୃପତ ଅଙ୍ଗରେ ତଧି ଉତ୍ପାଦନେ କାଠର ନୋହୁବ ନରେ ୧୧୧
ଦେବତା ପୀଡ଼ିତ ନାଶ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟଗତ ସ୍ୱଚ୍ଛାରେ ଅର୍ଥ ହେଲେ ।
ଦୁର୍ଯନ୍ତ ସଉଷ ନୋହୁଲେ ବରସ ଜାଣ ବଲେ ଓଠାଉଲେ ୧୧୨
ଜ୍ଞାଭୁ ମିତ୍ର ହେଲେ ଜାଣନ୍ତି ସୁଜନେ ଗୁଣ ଦୁର୍ଗୁଣ ପ୍ରକାଶେ ।
ଉଚ୍ଚ ମାତ ହେଲେ ନ୍ୟାୟ ବଶପ୍ରେ ଜାଣିଥିବ ସମାନ ସେ ୧୧୩
ଧନ ଶକ୍ତ୍ର ମୈନ୍ୟ ସୁଜନ ସମାବେ ଯା ମତ ନ୍ୟାୟ ଧର୍ମରେ ।
ଝଡରେ ନୃପକୁ ଜଗିଡେ ତା ଯଶ ପ୍ରସରଇ ଦେଶାନ୍ତରେ ।୧୧୪।
ସମୟେ ସମସ୍ତେ ସମ୍ଭବନ୍ତି ଜାଣ ଦେବତାହିଁ କଣ ପୁଣି ।
ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ତହିଁରୁ ଅସମୟେ ଯେପା ଅଠରେ ତାଙ୍କିନା ଗଣି ୧୧୫
ପହିଁ ନତ ଦୁଷ୍ଟେ ପ୍ରକ୍ଷା୧ ମିଠ ଅନ ନାସ୍ତିକ ବଳ୍ପର ।
ଅବଶ୍ୟ ସେସ୍ଥାନ ହୋଏ ନାନାଥାନ ସଣଯ୍ଥ ଏଥି ନବର ।୧୧୬।

ହେଲେ ନାରାୟଣ ପୁରୁଷ ସବଂଶ ନାଶ ପ ୨ ହତା ପାଏ ।
ପୂର୍ବେ ଦଶରଥ ବାଣ-ଶ୍ରବଣ କ ହେଲେ ବନ୍ଧ ର ଛୁଟଲେ ।୧୧୨।
ସଗୁଣ ଜନର ଦୁର୍ଗୁଣ ଥିଲେହେଁ ଜନାଦର ଲାଭେ ଥାଏ ।
ଗଣ୍ଡ କୋଡ଼ ପିତା ହେଲେହେଁ ଚନ୍ଦନ କାଷ୍ଠକୁ ଶୋଭଲ ପ୍ରାଏ ।
ଦେଖ ରୂଣ ପଦବୀର ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବୃଦ୍ଧି ନଷ୍ଟ ଯାହାର ।
କଷ୍ଟ ଦବନ ସ୍ଥଳେ ହେଲେ ଜାଣ ସେ ଲୋକଙ୍କି ଦୁଃଖୀଣର ।
ସର୍ବ ନାଶଠାରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ଯେ ତେଜନ୍ତି ନ ଚଳ୍ୟନ୍ତି ଗଢ ଧନେ ।
ଅନାପ୍ରାପ୍ତ ସୁଖ ଯେ ନ ଲୋଡ଼େ ଲୋକେ ଅତୀତେ ସୁଜାଣ ଜନେ ।
ମୂର୍ଖଜନଙ୍କ କର୍ତ୍ତା ଶର୍ବରୀରେ ଗୁଣ ସାଧନ ସ୍ତବେ ନର୍ତ୍ତକ ।
ରୂପଗୁଣ ବଞ୍ଚନ ଅନ୍ୟାପ୍ରେ ବାଦ ଏ ଶୋଚ୍ଚ ନ ପାନ୍ତି ସେନ ।
ଅଳ୍ପଣା ଗରବୀ ନାସ୍ତିପ୍ରିୟ ମୂର୍ଖ ବଡ଼ ଶାସ୍ତ୍ର ଯେ ଜାଣନ୍ତି ।
ଏତେ ବୈବିଦ୍ୟ ଶବ୍ଦ ମତ ଦୂର ବୈଦ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଯେ ନ ଅସନ୍ତ ।
ଲଥାବନା କଥା ଥାଏ କି କେବେହେଁ ପାପ ବିନା ପୁଣ୍ୟ ରହେ ?
ଦୁର୍ଗୁଣ ବିନା କି ସୁଗୁଣ ରହନ୍ତି ଦୁଃଖ ବିନା ସୁଖ ହୋଏ ? ୧୧୩
ହେଉ ଥାଉ ବାହା ହୋଉପାଏ ବାହା ଏ ଚକ୍ର ଜୁହୁର ଜାଣି ।
ସମ୍ପତ୍ତି ଲଭ ନ କରେ ହେଜଳୁଁବ ଦେହ କି ନ ସହେ ପ୍ରାଣୀ ।୧୧୪।
କଲଙ୍କୀ ବା ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ବଡ଼ଲୋକ ଜାଣ ସେ ମାନ୍ୟ ଲୋକରେ
ଦେଖ ଶଶାଙ୍କରେ ଜନଙ୍କ ବଦନା ଘା କଳାଙ୍କି ହର ଶିରେ ୧୧୫
ତାଙ୍କି ସର ନାଳ ଜଳୀ ଏ ଯେତେକ ମୀନାଦ ବସ୍ତୁବା ଠାବ ।
ରତ୍ନାକର ବିନା ଶମ ବ ଏମାନେ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ସପବ । ୧୧୬ ।
ବିପଦ ବା ଜନେ ସମ୍ପଦ ବା ହେଲେ ବଡ ହୋଏ ବଜବର ।
ଦଶରଥ ସୁତ ଜଳଗୁଛାଙ୍କର ଭଇଭ ହେଉବର । ୧୧୭ ।

ଦଶ ଧର୍ମ ବୈଦିକ ବିହିତ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱଭାବ ପାଳିବ ଯାତ ।
ଏ ସାତ ନ ଥିବା ସ୍ଥାନେ ନ ରହିବ ବୁଦ୍ଧିକୁ କେବେ ସୁମତ ।
ଯେଉଁ ଦେଶେ ଯେଉଁ ସ୍ଥିତ ଆଚରଣ ତହିଁ ବିରୋଧ ନ କର ।
ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ କୋଡ଼ିଏ ବାହାର କେବେହେ ସୁରାପ ନ କର ୧୦୨
ଉଷରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଫଳ ହେଲେ ସେ ସଫଳ ସବୁ ଦିନର ।
ସାୟଂରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଫଳ ହେଲେ ସେ ଶୋକଦୁଃଖ ବାହୁଡ଼ାର ।
ଶୂର ଧର୍ମ ଗୁଣ ଗ୍ରାହକ ଧାର୍ମିକ ବକ୍ତା ଚତୁରପଣ ।
ବେଶ୍ୟା ଗିଆରେ ଏ ଦୁଷ୍ଟ ଜନଙ୍କ ଜାଣ ଏ ସହଜ ଗୁଣ ।୧୦୩।
ସ୍ୱପତ୍ନୀ ତନୟ ପୋଷଣ ଏ ଦାନ ଧାନ୍ୟାଦି ସଞ୍ଚୟ ଯାଉ ।
ଜାନା ବୃଦ୍ଧ ଇଚ୍ଛା ଯା ବାଟିରେ ଥାଏ ସମ୍ପତ୍ତି ସେ ନର ।
ପଣ୍ଡିତ ମିତ୍ରତା ସ୍ୱଜନଙ୍କ ମାନ ଶାସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ ବର୍ଦ୍ଧନ ।
ବାଣିଜ୍ୟ ଦେଶ ଭ୍ରମଣ ଏ ପାଞ୍ଚ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ହେତୁ ଜାଣ ।
ବୁଦ୍ଧି ପରାକ୍ରମ ସାହସ ଉଦ୍ୟମ ଧର୍ମ ବଳ ଷଡ଼ଗୁଣ ।
ଯାହାରେ ଏଥାଇ ଦେବତା ଶଙ୍କାଇ ତାକୁ ନର କେତେ ଜାଣ ।
ଦେବାଳୟ ସର ଶାସନ ଅଶ୍ୱମ ଛତ୍ରକାର ବାଗ ଶୂର ।
କୋଟେ ଏ ସାତର ହେବ ନାମ ଯଶ ରହଇଟି ପୃଥ୍ୱୀରେ ୧୦୪
ସୁପାତ୍ରରେ ଦାନ ଅଡମ୍ବ ପୂଜନ ଗଙ୍ଗାଦି ତୀର୍ଥ ଗମନ ।
ଯଜ୍ଞ ସମ୍ପାଦନ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଭକ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗରେ ସାର ଏ ସେନ ।୧୦୫।
ଆପଣା ଓଜରେ ଡର ହୋଏ ଯାତ ଜନମ ସ୍ୱାନୁ ନ ହେବ ।
ଭୂମିଠାରୁ ଜାତ ହୋଇଛୁ ଅଗସ୍ତି ନ ନ କଲେ ପୂର୍ବେ ଲବ ।
ପୁରାଣରୁ କେତେ ଅନୁଭବୁ କେତେ ଦେଖା କେତେ ଶୁଣା କେତେ
ବୁଦ୍ଧିବଳୁ କେତେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଲେଖିଛୁ ସୁଜନେ ହେଉ ଏ ଗୀତେ ୧୦୬

ଶ୍ରୀଯଦୁମଣିଙ୍କ ଏ ହରିଭକ୍ତିବର ବର୍ଣ୍ଣାରେ କଲେ ପ୍ରକାଶ ।
ଯେ କର୍ଣ୍ଣେ କରେ ସେ ସର୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଲଭେ ଯଶ ଶୋଭନ ॥୨୦॥

